

Ekolagen Miljöjuridik

Jonas Christensen Ekolagen Miljöjuridik AB

www.ekolagen.se
Jonas@ekolagen.se

2018-11-20 ©Jonas Christensen 1

Ekolagen Miljöjuridik

Va utanför § 6-område. GA?

Jonas Christensen (c)
2018-11-20 2

Ekolagen Miljöpolitik

Lag om allmänna vattentjänster

(LAV eller Vattentjänstlagen)

Reglerar förutsättningarna för kommunens ansvar att förse invånarna med vatten- och avloppstjänster

Jonas Christensen

Ekolagen Miljöpolitik

Skyldigheten att inrätta allmänt VA 6§

- Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen
  - bestämna det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
  - se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning.

Jonas Christensen

Ekolagen Miljöpolitik

Dricksvatten, Spillvatten, dagvatten.

Behöver VA, av miljö- eller hälsoskäl ordnas i ett större sammanhang?

Om ja: Allmän anläggning ska inrättas. LAV

Om nej: Enskild anläggning.

Till vem är rätten att anlägga vattentjänsterna bestämt? Till fastighetsinnehavaren eller till fastighetsägaren?	Organisationsform, vem är huvudansvar?	Men det finns behov av att ordna vatten- eller avloppstjänster?	I vilken lagstiftning regleras frågan om enskild vatten- eller avloppstjänst?
Enskild anläggning	Kommunal verksamhet (LAV)	Ja	Dricksvatten (DL) Kommunens eller kommunalt värböj för hushållsvatten.
Allmän anläggning med avtal om anläggning	Fastighet som har en förtäroavslutning (AV) eller ett oavslutat avloppssystem med kommunen (AVL). Fastighetsinnehavaren har en egen anläggning för dricksvatten och ingår i en gemensamt anläggning (AV) som förvaltas av Samrådgästbebyggelse (SRL)	Ja	Avloppstjänsterna (AV) Samrådgästbebyggelse eller fastighetsägaren från 18 förtäroavslutningen.

Jonas Christensen

Ekolagen Miljöpolitik

Verksamhetsområde: Kommunalt dricksvatten Skellefteå

...det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän va-anläggning,

8

Ekolagen
Miljöverditik

Verksamhetsområde: Kommunalt **spillvatten** Skellefteå

- ...det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller **ska** ordnas genom en allmän va-anläggning,

9

Ekolagen
Miljöverditik

Verksamhetsområde: Kommunalt **dagvatten** Skellefteå

- ...det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller **ska** ordnas genom en allmän va-anläggning,

10

Ekolagen
Miljöverditik

LAV är tvingande

- Tvingande offentligrättslig reglering
- Kan inte avtalas bort
- Kan inte planläggas bort
- Betydelselöst vad kommunen, Va-bolaget eller brukaren "tycker"
- Från början var det en "rättighetslag", ... men nu...?
- Har allt mer kommit att betraktas som en skyldighetslag
- Ingen avvägningsregel av typen 2 kap. 7 § MB
- **Men en tydlig bedömning i varje enskilt fall**

Jonas Christensen

Ekolagen
Miljöverditik

LAV, inom verksamhetsområde råder ett särskilt offentligrättsligt förhållande.

Huvudmannen	Brukare
• Skyldig att bygga ut och underhålla.	• Skyldig att betala och inte missbruka systemet
• Skyldig att leverera tjänsterna	• Rätt att få tjänsterna tillgodosedda.
	• (Inte skyldig att koppla på sig.)

Jonas Christensen

Ekolagen
Miljöverditik

Tvingande?

- Brukare inom verksamhetsområde måste inte ansluta sig. *Finns inget krav i LAV.*
  - I vissa fall möjligt för MHN att med stöd av MB förelägga om att koppla på. Dock 2 kap. 7 §.
- Verksamhetsområde hindrar inte tillstånd till enskilda avlopp.
- Dock mycket svårt att slippa betala anslutningsavgiften, i vart fall för spillvatten.

24 § En fastighetsägare skall betala avgifter för en allmän va-anläggning, om fastigheten

1. finns inom va-anläggningens verksamhetsområde, och
2. med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver en vattentjänst och behovet inte kan tillgodoses bättre på annat sätt. Vid bedömning av behovet enligt första stycket 2 skall särskild hänsyn tas till i vilken utsträckning jämförda alternativ tillgodosear intresset av en god hushållning med naturresurser.

2018-11-20

Ekolagen
Miljöverditik

Allmän och enskild anläggning 2 § LAV

- **allmän va-anläggning:** en va-anläggning över vilken en kommun har ett rättsligt bestämmande inflytande och som har ordnats och används för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt denna lag.
- **enskild anläggning:** en va-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän va-anläggning.
- **Förbindelsepunkten** är den juridiska, och oftast tekniska, punkt där ansvaret övergår från brukaren till huvudmannen.

Ekolagen
Miljöverditik

Enskilt va eller allmänt?

- Frågan är om skyldigheten i LAV inträder när det är möjligt att ordna med enskilt avlopp?
- Mycket talar för att om det inte är tekniskt möjligt att ordna med infiltration, och det bedöms vara "ett större sammanhang" så bör det vara ett kommunalt ansvar.
  - se Tillsyn enligt LAV... Miljösamverkan Sverige s. 28-29
- Återkopplar erfarenhet till kommunens VA-huvudman.

Jonas Christensen

Ekolagen

Men Husen på landet då?

2018-11-20

Jonas Christensen

16

Dricksvatten, Spillvatten, dagvatten.

Behöver det av miljø- eller helsoskäl ordnas i ett større sammanhang?

Om ja: Allmän anläggning ska inrättas. LAV

Om nej: Enskild anläggning.

Vem?

Dricksvatten, Spillvatten, dagvatten.

Behöver det av miljø- eller helsoskäl ordnas i ett større sammanhang?

Om ja: Allmän anläggning ska inrättas. LAV

Om nej: Enskild anläggning.

Enskild anläggning		Nej
Anlægningen ligger over den egne fastgheden	Fastghedsagaren	Nej
Härskande fastghed	Fastghedsagaren	Ja
Fastghedsagare	Husnallet	Ja
Deltagende fastgheder i gemensamhetsanlægningen	Samfælledsförening (SFL) som forvalter en gemensamhetsanlægning (AL)	Ja
Fastghedsagare som er medlemmer i økonomisk forening	Økonomisk forening (EK)	Ja
Fastghedsagare som er med i ideell forening	Ideell forening (Særskild lagstiftning saknas)	Ja
Fastghedsagare	Avtalsløst	Ja
Fastghedsagare som er delagere i aktiebolag eller handelsbolag	Aktiebolag, handelsbolag (ABL, HBL)	Ja

Till hvem er retten att använda anläggningen knuten? Till fastigheten eller till fastighetsägaren?	Organisatorisk form, vem är huvudman?	Kan det finnas behov av att någon annans mark måste utnyttjas?	I hvilken lagstiftning regleras frågan om marktkomst?
Enskild VA-anlægning			
Anlægningen ligger inom den egne fastgheden.	Fastghedsagaren	Nej	
Härskande fastghed.	Fastghedsagaren	Ja	Officialservitut (FBL) Avtalservitut (JB)
Fastghedsagare	Husnallet	Ja	Nyttjanderettsavtal (JB)
Deltagende fastgheder i gemensamhetsanlægningen	Samfælledsförening (SFL) som forvalter en gemensamhetsanlægning (AL)	Ja	Gemensamhetsanlægning (AL)
Fastghedsagare som er medlemmer i økonomisk forening.	Økonomisk forening. (EK)	Ja	Ledningsrätt (LL) Nyttjanderettsavtal (JB)
Fastghedsagare som er med i ideell forening.	Ideell forening. (Særskild lagstiftning saknas)	Ja	Nyttjanderettsavtal (JB)
Fastghedsagare	Avtalsløst	Ja	Inte reglerat
Fastghedsagare som er delagere i aktiebolag eller handelsbolag.	Aktiebolag, handelsbolag (ABL, HBL)	Ja	Ledningsrätt (LL) Nyttjanderettsavtal (JB)

Dricksvatten, Spillvatten, dagvatten.

Behöver VA, av miljø- eller helsoskäl ordnas i ett større sammanhang?

Om ja: Allmän anläggning ska inrättas. LAV

Om nej: Enskild anläggning.

Enskild anläggning		Nej
Till hvem er retten att använda anläggningen knuten? Till fastigheten eller till fastighetsägaren?	Organisatorisk form, hvem er hovedmannen?	Kan det finnas behov av att någon annans mark måste utnyttjas?
Fastgheden	Kommunalt va-hovedmann (GAV)	Ja
Deltagende fastgheder eller fastgheder i gemensamhetsanlægningen	Fastghed som har en ledningsrätt, eller ett utvækslings- og avløpsregulering (SFL) som forvalter en gemensamhetsanlægning (AL) i henhold til lov om trykrettede og tvangsregulering (DPL)	Ja

Jonas Christensen

Enskilt men med avtalslösning

Till vem är rätten att använda anläggningen knuten? Till fastigheten eller till fastighetsägaren?	Organisatorisk form, vem är huvudman?	Kan det finnas behov av att någon annans mark måste utnyttjas?	I vilken lagstiftning regleras frågan om markätkomst?
Allmän anläggning			
Fastigheten.	Kommunal va-huvudman (LAV)	Ja	Ledningsrätt (LL) Kommunen eller kommunalt va-bolag är ledningshavare.
Allmän anläggning med avtal om anslutning			
Deltagande fastighet eller fastigheter i gemensamhet - anläggningen.	Fastighet som har en förbindelsepunkt, där ett civilrättsligt avtal reglerar förhållande med kommunen, (AvTL). Flera fastigheter kan ha en gemensam förbindelsepunkt och ingå i en gemensamhetsanläggning (AL) som förvaltas av Samfällighetsförening (SFL) ²⁵	Ja	Anläggningslagen (A) Samfällighetsförening är ledningshavare för till förbindelsepunkten Rapportsidan 44

2018-11-20 ©Jonas Christensen

Enskilt Va med avtalslösning

- Fastighet som ligger utanför 6 §-område har inte rätt att ansluta sig.
- Om Va-huvudmannen går med på det, så ok.
- Sker på avtalsrättslig grund.
- Bestämmelserna i LAV, ABVA och VA-taxan gäller inte om det inte framgår av avtalet.
- Däremot är det möjligt att i avtalet hänvisa till kommunens "vid varje tillfälle gällande" ABVA och VA-taxa.

2018-11-20 Jonas Christensen 23

Avtalslösning, varianter

- Mellan Va-huvudman och samfällighet inom Va-område. Om anslutning det allmänna nätet.
- Mellan Va-huvudman och samfällighet utanför Va-område. Om anslutning.
- Mellan Va-huvudman och enskild fastighetsägare, utanför Va-område om anslutning.
- Mellan Va-huvudman och "icke hushåll" inom Va-område, om anslutning.
  - Industrier som släpper ut smutsigare avlopp än hushåll.
  - Storförbrukare av vatten, eller behov av renare vatten.

2018-11-20 Jonas Christensen 24

Ekolagen
Miljöjuridik

(Enskild) GA med koppling till verksamhetsområde

- Hela samfälligheten ska finnas inom verksamhetsområdet.
- En förbindelsepunkt, dvs för vissa fastigheter undantag från att förbindelsepunkten ska vara nära fastighetsgränsen.
- Samfälligheten har ett enskilt nät som kopplar till det allmänna nätet vid förbindelsepunkten

§ 8 Om verksamhetsområdet behöver omfatta en eller flera fastigheter som ingår i en samfällighet för va-frågor, skall verksamhetsområdet bestämmas så att det omfattar alla fastigheter som ingår i den särskilda samfälligheten.
Om det finns synnerliga skäl, får verksamhetsområdet bestämmas med avvikelse från kravet i [första stycket](#).

2018-11-20 Jonas Christensen 25

Ekolagen
Miljöjuridik

Men detta finns ju inte på den juridiska kartan...

- Kommunen låter bedömningen enligt 6 § framstå som ett val,
- Kommunen erbjuder de boende att istället få bistånd med att orda en GA och samfällighetsförening.....
- Det valet finns inte...

2018-11-20 Jonas Christensen 26

Ekolagen
Miljöjuridik

Gäller kommunens ansvar om..?

- ...det redan finns en fungerande GA i ett område där 6 § miljö- eller hälsorekvisit är uppfyllda?
- ...de boende vill inrätta en GA istället för kommunen?

2018-11-20 Jonas Christensen 27

Ekolagen
Miljöjuridik

Västersjö, MÖD M 2403-11

- I ett område i Knivsta kommun, där en GA redan hade byggts ut till ungefär *halva området*, fann Varnämnden och MÖD att lösningen inte uppfyllde kommunens skyldighet att tillgodose behovet för *hela området* med en kommunal anläggning. (MÖD M 2403-11)

2018-11-20 Jonas Christensen 28

Ekolagen
Miljöverditik

Nordanstig, VAN Bva 49

- I ett område "Sörfjärden" ville en majoritet av fastighetsägarna prova att själva bygga ut en gemensamhetsanläggning. VAN fann att en kommun inte kan undgå ansvar att ordna vattentjänster om det föreligger behov därtill och att LAV innebär en ovillkorlig skyldighet i de fallen.
- VAN konstaterar dock även att LAV:s reglering inte innebär att en utbyggnadsskyldighet ska föreligga för ett område som helt betjänas av en väl fungerande gemensam va-anläggning som ägs och drivs av fastighetsägarna.

2018-11-20 ©Jonas Christensen 29

Ekolagen
Miljöverditik

Nordanstig, VAN

VAN lägger stor vikt på enighet

byggnadsskyldighet för kommunen. En gemensamhetslösning av va-frågan på privat väg för befintliga och blivande fastigheter, ett antal som kan uppgå till mellan två och trehundra stycken, och där alla fastighetsägare inte är ense om hur va-frågan ska lösas, kan enligt Va-nämndens mening inte förenas med kravet i 6 § vattentjänstlagen att när de där angivna behoven föreligger i ett större sammanhang så ska dessa tillgodoses genom en utbyggd allmän va-anläggning.

En ordning där det uttalade syftet med den nya lagstiftningen, att säkra den kommunala rådgigheten över va-resurserna när förhållandena i ett område påkallar utbyggnad av allmän va-anläggning, skulle kunna åsidosättas genom att endast hänvisa till att en majoritet av fastighetsägare ville prova att själva bygga ut en gemensamhetsanläggning, skulle innebära alltför stora möjligheter att kringgå intentionerna i lagen på denna punkt. Det kan inte heller bortses

2018-11-20 ©Jonas Christensen 30

Ekolagen
Miljöverditik

Miljöbalken

Jonas Christensen

Ekolagen
Miljöverditik

Dricksvatten, Spillvatten, dagvatten.

Behöver det av miljö- eller hälsoskäl ordnas i ett större sammanhang?

Om ja: Allmän anläggning ska inrättas. LAV

Om nej: Enskild anläggning.

Vem?

Miljöbalken: Krav på rening, lokalisering etc.

Anläggningstyp		Rening	Placering
Dricksvatten	Dricksvatten	Ja	Dricksvatten (2017)
Spillvatten	Spillvatten	Ja	Spillvatten (2017)
Dagvatten	Dagvatten	Ja	Dagvatten (2017)
Dricksvatten	Spillvatten	Ja	Dricksvatten (2017)
Spillvatten	Dricksvatten	Ja	Spillvatten (2017)
Dricksvatten	Dagvatten	Ja	Dricksvatten (2017)
Spillvatten	Dagvatten	Ja	Spillvatten (2017)
Dagvatten	Dricksvatten	Ja	Dagvatten (2017)
Dagvatten	Spillvatten	Ja	Dagvatten (2017)

Jonas Christensen

Ekolagen
Miljöverditik

Avlopp: Tillstånd / Anmälan

- **Avloppsanordningar 1-200 pe**
  - Nya med WC -Tillstånd av MHN
  - Ändring, avlopp utan wc, dagvatten -Anmälan MHN
  - Vissa kommuner avlopp utan wc -Tillstånd MHN
(13-14 § Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd)
- -----
- **Avloppsanläggning,**
  - Dim. för 201-2000 pe -Anmälan MHN
  - Dim. för 2001pe och där utöver -MPD Miljöprövningsdelegationen
(Miljöprövningsförordningen)

2018-11-20 Jonas Christensen (c) 33

Ekolagen
Miljöverditik

15 § FMH

- Inget tillstånd för rörstumpen från villan till den *allmänna* anläggningen.
- Gäller alltså inte anslutningen till GA:n

2018-11-20 ©Jonas Christensen

Ekolagen
Miljöverditik

Hänsynsregler MB 2,5 kap. MB

- 2:1 Omvänd bevisbörda
- 2:2 kunskapskrav
- 2:3 allmän försiktighetsregel
- 2:4 produktvalsregeln
- 2:5 kretslopp och resurshushållning
- 2:6 val av plats
- 2:7 Rimlighetsavvägning Avvägning mot andra intressen
- 5 kap om miljö kvalitetsnormer

2018-11-20 Jonas Christensen (c) 35

Ekolagen
Miljöverditik

När aktualiseras MB hänsynsregler?

- Prövning av tillståndsärenden
- Prövning av tillsynsärenden
- Verksamhetsutövarens ständigt löpande egenkontroll
- Kommer indirekt att påverka bedömningen av 6 § LAV.
  - Vad som ska anses vara miljöskäl....
    - Inklusive miljö kvalitetsnormer, <mkn
  - Vad som ska anses vara hälsoskäl....

2018-11-20 Jonas Christensen 36

Ekolagen
Miljöverditik

Platsval (Lokalisering)

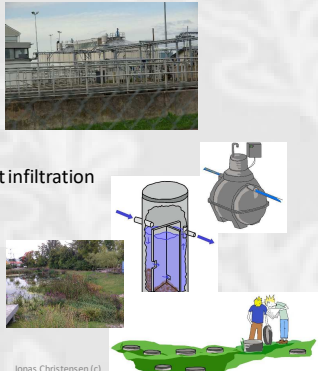
- Egen eller grannes vattentäkt
- Grundvattennivå
- Närhet till ytvattenrecipient
- Miljökvalitetsnormer
- Närhet till bostäder (lukt)
- Badplats
- Områden med olika skyddsnivåer
- Etc

2018-11-20 Jonas Christensen (c) 37

Ekolagen
Miljöverditik

Typer av reningstekniker

- Reningsverk
  - -mini
  - -KARV
- Slamavskiljare
- Infiltrationsbädd
- Upphöjd eller förstärkt infiltration
- Markbädd
- Urinseparation
- Minireningsverk
- Sluten tank
- Dagvattendam
- Grässvål

2018-11-20 Jonas Christensen (c)

Ekolagen
Miljöverditik

Verksamhetsutövarens egenkontroll?

- **Inkluderar samfällighetsföreningar.**
- En uppbyggd strategi för hur incidenter av olika slag ska hanteras.
  - Stopp, läckage från ledningar, (bräddningar?)
- *”verksamhetsutövaren bör göra en allsidig uppskattning av sannolikheten för och graden av möjliga olägenheter i såväl miljön som för människors hälsa i en risksituation, t.ex. vid oförutsedda händelser, onormal drift eller om utrustning, installationer eller arbetsmoment av olika slag inte fungerar. Syftet bör vara att kunna välja lämpliga förebyggande eller motverkande åtgärder.”*
  - (Naturvårdsverkets allmänna råd om egenkontroll)

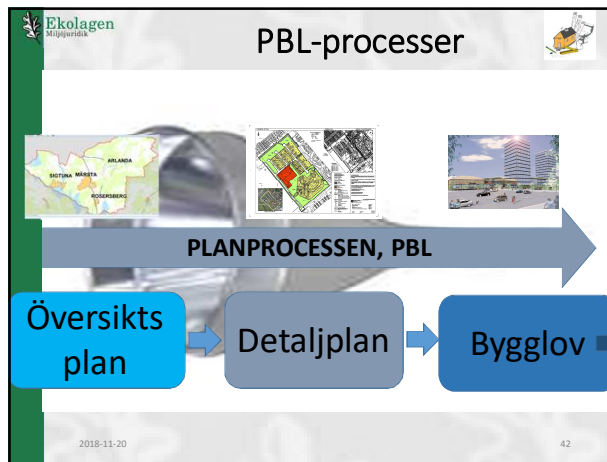
2018-11-20 Jonas Christensen (c) 39

Ekolagen
Miljöverditik

Utgå från att VU ska

- **(Detta inkluderar även samfällighetsföreningar.)**
- Ha kännedom om vad som släpps ut till recipienten.
- Känna till vilken rening som spillvattnet kräver
- Ha kontroll på att anläggningen fungerar.
- Ha kunskap om spillvattnets innehåll, normalt sett.
- Ha beredskap för incidenter & olyckor.

2018-11-20 Jonas Christensen (c) 40

PBL: Helt grundläggande

2 kap. 2 § 1:a mening.

- Planläggning och prövningen i ärenden om lov eller förhandsbesked enligt denna lag ska syfta till att mark- och vattenområden används för det eller de ändamål som områdena är mest lämpade för med hänsyn till:
- beskaffenhet, (dvs markens beskaffenhet, geologi, hydrologi, föroreningar etc.)
- läge (dvs i förhållande till samhällsservice, arbetsplatser, friluftsmark etc.)
- och behov. (dvs behovet av t.ex. bostäder, arbetsplatser...)

2018-11-20 Jonas Christensen 43

Lokalisering av byggnadsverk

2 kap. 5 § PBL (inte hela §)

- Vid planläggning, i ärenden om bygglov eller förhandsbesked ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till
  - människors hälsa och säkerhet,
  - arbets-, friluft- och vattenområdesförhållanden,
  - möjligheterna att erbjuda en bostadsförädlings-, utvecklings- och utställningsanläggning,
  - möjligheterna att förebygga vattenföroreningar
  - risken för olyckor, översvämning och erosion.
- MMÖD P 1666-13: "I ärenden om lov och förhandsbesked ska enligt 2 kap. APBL markens lämplighet för bebyggelse prövas. Att det är möjligt att bygga på en viss plats är således inte tillräckligt." (T.ex. risk för översvämningar...)

2018-11-20 44

Ekolagen
Miljöverditik

4 kap. PBL

14 § I en detaljplan får kommunen bestämma att lov eller startbesked för en åtgärd som innebär en väsentlig ändring av markens användning endast får ges under förutsättning att

1. en viss anläggning för trafik, energi- eller vattenförsörjning eller avlopp, som kommunen inte ska vara huvudman för, har kommit till stånd,

18 § I en detaljplan får kommunen bestämma en största eller minsta storlek på fastigheter och bestämma markreservat för gemensamhetsanläggningar.
Om det behövs för genomförandet av en ändamålsenlig indelning i fastigheter eller för att annars underlätta detaljplanens genomförande, får kommunen också bestämma 5. de anläggningar som ska utgöra gemensamhetsanläggningar, och

2018-11-20 ©Jonas Christensen 45

Ekolagen
Miljöverditik

Några kommentarer kring AL

2018-11-20 Jonas Christensen 46

Ekolagen
Miljöverditik

Det som gäller vid "AL-förrättningen" kanske inte gäller om 5 år...

- **6 § LAV** Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang **för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen**
- 1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
- 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän vatanläggning.

2018-11-20 Jonas Christensen 47

Ekolagen
Miljöverditik

Vad säger ett befintligt tillstånd till EA oss lantmätare?

- Egentligen endast att avloppsanläggningen var OK *vid tidpunkten för tillståndet*.
- Ju längre tid som förflutit sedan tillståndet gavs, desto
  - ... sämre kanske anläggningen fungerar
  - ...större risk att omgivningen ändrats
  - ...större risk att det finns fler dåliga avlopp i området
  - ....större risk att det kommit fler domar från EU-domstolen som skärper läget.....
- Idag kanske inte tillstånd skulle ges för samma anläggning?

2018-11-20 Jonas Christensen 48

Ekolagen
Miljöjuridik

Alltså: Se på den tänkbara utvecklingen på sikt

- Vid tidpunkten för dagens förrättning så finns inga hinder enligt 1 § sista st. AL, men.....
- ...Det kanske är så att om 4 år föreligger det en 6 §-skyldighet för kommunen.....
- Hur kommer man då att hantera en befintlig GA?
- Är tekniken, lokaliseringen, anslutna fastigheter etc. anpassade för ett kommunalt övertagande?

2018-11-20 Jonas Christensen 49

Ekolagen
Miljöjuridik

Sammanfattande slutsats

- Utanför verksamhetsområdet ansvarar varje fastighetsägare för att det finns VA. Detta fixas på egen hand eller gemensamt, t.ex. som en GA.
- Kommunens ansvar enligt LAV är strikt. Kan varken avtalas, planläggas eller tyckas bort – men hur är det i praktiken? Vi får se under dagen.....
- Oavsett vem allmänt eller enskilt så ska alla följa MB.

2018-11-20 ©Jonas Christensen 50

Ekolagen
Miljöjuridik

Tack för mig!

2018-11-20
Jonas Christensen (c) 51